

Quaestiones medicae duodecim, ab ... Petro Rideux ... [et al.] propositae in aula Episcopali Monspeliensi coram ... Francisco Le Noir ... Pro regiâ cathedrâ vacante. Per obitum... Gerardi Fitz-Gerald, ... / Quas ... propugnabit ... diebus 19, 20 & 21 mensis decembris anni 1748. M. Hugo Gourraigne.

Contributors

Gourraigne, Hugues, -1753.
Rideux, Pierre, 1674-1750.
Ecole de médecine de Montpellier.

Publication/Creation

Monspeli : Apud Joannem Martel, Universitatis Medicinae Typographum, 1748.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/kbk745fe>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Q. F. F. F. Q. S.
 QUÆSTIONES MEDICÆ
 DUODECIM,

AB

ILLUSTRISSIMIS VIRIS

R. D. PETRO RIDEUX, DECANO
 Venerando, ANTONIO MAGNOL, HENRICO
 HAGUENOT, JACOBO LAZERME, ANTONIO
 FIZES, FRANCISCO DE SAUVAGES,
 Regis Consiliariis, Medicis, & Professoribus Meri-
 tissimis.

PROPOSITÆ

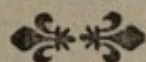
IN AULA EPISCOPALI MONSPELIENSI
 coram Illustrissimo ac Venerabili D. D. FRANCISCO
 LE NOIR, Theologiæ Doctore, Canonico Theologo &
 Archidiacono majore Ecclesiæ Cathedralis Monspeliensis,
 Abbate Sancti Salvatoris Lodovenfis, Vicario Generali &
 Officiali.

Pro Regiâ Cathedrâ vacante.

Per Obitum R. D. GERARDI FITZ-GERALD, Regis Consiliarii,
 Medici, & Professoris Meritissimi.

*Quas, Deo favente, & auspice Dei-parâ, propugnabit in Augus-
 tissimo Monspeliensi Apollinis Fano, triduo integro, mane & sero,
 diebus 19, 20 & 21 mensis Decembris anni 1748.*

M. HUGO GOURRAIGNE, D. M. Monspeliensis.

MONSPELII,
 Apud JOANNEM MARTEL, Universitatis Medicinæ
 Typographum. 1748.

BEATÆ VIRGINI
DEI-PARÆ

D. D. D. C.

M. HUGO GOURRAIGNE.

M. HUGONIS
GOURRAIGNE,
DOCT. MED. MONSPEL.
IN MEDICINÆ UNIVERSITATE MONSPEL.
PER QUINQUENNIIUM VICE PROFESSORIS,
REGIÆ SCIENTIARUM SOCIETATIS
SOCII,
OPERA MEDICA
ET
MEDICO-CHIRURGICA,

Quæ edidit ab anno 1725, ad ann. 1748.

- I. SPECIMEN de Febribus juxta Circulationis leges,
ann. 1725.
- II. De Morbis inflammatoriis in genere, ann. 1727.
- III. De Morbis chronicis in genere, ann. 1727.
- IV. Dissertatio Physiologica de Respiratione, ann. 1729.
- V. Réponse aux Objections qu'on trouve dans le Journal
des Sçavans du mois de Novembre 1729, & à quel-
ques difficultez qu'on a faites contre la Dissertation
de la Respiration, ann. 1730.

- VI. Tractatus de Febris, ann. 1730.
 VII. De Tumoribus humoralibus in genere, ann. 1731.
 VIII. De Tumoribus humoralibus simplicibus, ann. 1731.
 IX. Quæstiones Medicæ duodecim, pro Regiâ Cathedrâ vacante, ann. 1732.
 X. De Tumoribus tunicatis, ann. 1733.
 XI. De Ferri usu & abusu in Medicinâ, ann. 1736.
 XII. De naturâ & causis Fluiditatis Sanguinis, naturalis & contranaturalis. Ubi de diluentibus & emollientibus, de naturâ Lactis & usibus in Medicinâ, ann. 1741.
 XIII. De Humoribus crassitudine. Ubi de incidentibus & attenuantibus. Cum theoriâ & curatione obstructionum in genere, ann. 1741.
 XIV. De Motu mechanico in Corpore Humano, ann. 1743.
 XV. De Sanguinis Missione, ann. 1743.
 XVI. Physiologiæ Conspectus, ann. 1743.
 XVII. Pathologiæ Conspectus, ann. 1743.
 XVIII. Quæstiones Medicæ duodecim, pro Regiâ Cathedrâ vacante, ann. 1748.

QUÆSTIO PRIMA.

*AN LUMBRICIS, MERCURIUS DULCIS
sit anteponendus Panacæ Mercuriali?*

Lumbrici, vel Vermes in mineralibus & vegetabilibus perindè ac animalibus enascuntur, de iis qui in corpore humano, sed præcipuè in ejus intestinis generantur; hìc nobis agendum incumbit, quorum alii teretes sunt, in intestino, potissimùm duodeno exorti, qui dum cibus descendit aliquando irrepunt in ventriculum cum gravibus symptomatibus, atque per gulam & os ipsum conscendunt, è quo hiantè profiliunt, clauso verò dormientibus, per palati cavum obrepunt in nares, forasque prodeunt, ut nos sæpè vidimus. Alii dantur Lumbrici exigui & tenues, Ascarides dicti, quibus ferè semper sedes est in recto intestino, eorumque multitudine, in adultis fæces conspurgantur, interdùm ab ano, pruritu quodam emergunt in femora, natesque, aut quoquo versum copiâ ut plurimùm maximâ, serpentes. Præter has Vermium species, alia est seu latus & ut plurimum longissimus Vermis, de quo loquitur Hipocrates, de Morbis lib. 4. qui secundùm intestinorum longitudinem quandòque extenditur, vel adeò circumplicatur, ut ipsis intestinis interdùm longior sit; qui verò ob figuræ similitudinem Cucurbitini, nuncupatur, non Vermis alia species sunt, sed ipsius Tæniæ Laciniæ majores vel minores.

Lumbrici, uti corpora alia viventia ab ovo veniunt quorum stammina, datâ materiâ convenienti & calore apto, evolvuntur,

atque ad certam magnitudinem pro sui specie perveniunt, homini plus vel minus infensa. Jam si quæras, cujus naturæ est illa materia, qualisve in corpore calor Lumbricis gignendis aptissima? Humorum, sed imprimis cruda & acida ingestorum, in ventriculo & intestinis coctio læsa; indè quæ cruda & acida sunt, aut in crudam & acidam naturam facile mutantur ut cibi crudi, fructus horæi, caseus, carnes & id genus alia, ventriculi vires in infantibus præsertim debiles & laxæ, temperamentum pituitosum & phlegmaticum, animi pathemata coctionem lædunt, pervertuntque nativas humorum qualitates: undè non Vermium exclusio tantùm, sed prava exoriuntur symptomata, qualia sunt virides alvi fæces acidum spirantes, ventriculi aut intestinorum tormina, ructus, vomitus acidi, flatus, nonnumquam diarrhæa, aut alvi adstrictio, faciei pallor, tussis sicca, quandòque suffocativa, motus convulsivi, ac convulsiones & plura alia ex dictis haud difficilè deducenda. Quidam ex Vermibus adeò obmutuerunt, ut si foras excreti non fuissent primum statum non recuperassent. Vide pag. Forestum lib. 21. obs. 28.

Quanquam ex Vermibus plura quandòque sævissima symptomata superveniant, de illorum tamen, nulla sunt signa essentialia, potissimùm si ore vel quâcumque aliâ viâ non exiliunt. Verùm Vermes in pueris ægrotantibus semper suspicaberis.

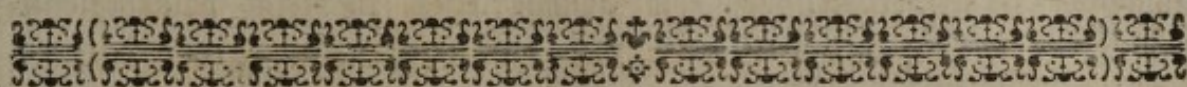
Quoniam repetitâ observatione compertum est crudâ & acidâ assumptorum coctione Lumbricos generari ac foveri, iis proindè non medeberis. nisi pravæ illæ coctiones ad statum naturalem restituantur & Vermes, quantum fieri poterit è corpore quàm citò expellantur: eò siquidem refferuntur quæ hîc sese offerunt indicationes adimplendæ.

Itaque variis Vermium causis procatharticis longè remotis, Emeticum vel Catharticum pro datâ indicatione illicò exhibeatur, modò tamen nihil contradicet, quod viribus validis rarò aut nunquam evenit. Rejectis è primis viis pravis materiis, imò ipsis Vermibus è corpore persæpè exclusis,

ad absorbentia necnon amara & quaecumque alia experta Anthelmintica recurras, tùm ut fugentur Vermes, tùm si quid acidi aut acidum redolentis restitet absorbeatur aut immutetur. At quia Mercurius dulcis humores, succosque spissos liquat, solvit & contenta evacuat; imò & ipsos Lumbricos scindit & enecat: potior proindè est Panancæâ Mercuriali, quæ cum Mercurio dulci multò plures sublimationes subierit, minùs aut parùm convenit; undè concludimus.

Ergò Lumbricis Mercurius dulcis anteponeendus est Panacea Mercuriali.

QUÆSTIO SECUNDA.

An Fluxus hepaticus à solâ labe hepatis pendeat & illi convenienti adstringentia.

FLuxus hepaticus. Fluxus alvi species est à solâ hepatis labe dependens, in quo sanguis loturæ carniū haud abfimilis citò & frequenter per anum excernitur. Fluxus hepaticus legitimus est qualis jam descriptus, vel spurius, si sanguis qui effluit loturæ carniū totus similis non sit, etsi tormenta plùs vel minùs acuta in intestinis persentiantur, tandem ex Fluxu hepatico alius essentialis, alius symptomatikus est, criticus alter. De causis Fluxûs hepatici inter Pathologos non convenit, juxtà veteres Medicos ab hepatis intemperie calidâ vel à frigidâ dependet; recentiores utpotè nullâ ferè observatione suffulti, nullam hujus effectûs causam assignant. Omni igitur auxilio destitutus, Fluxûs hepatici causam proximam, non nisi suspicando afferam & quippè cùm humores non deflectant, ad omnes enim & singulas corporis partes propellantur per earum vasa majori vel minori celeritate fluxuri, nisi obices in iis vel illi svasis invenerint.

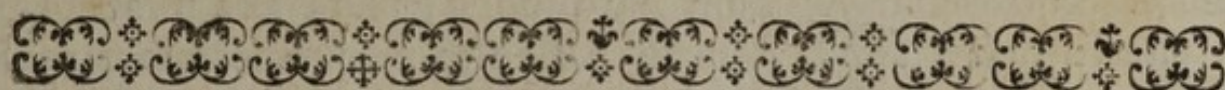
Itaque ut sanguis, aliique humores præter naturam mutati ex hepatis vasis per meatum Choledocum in intestina fluant, lotutæ carniū similes; ea vasa, sed imprimis eorum extrema angustata sint oportet: necnon cum ille sanguis unā cum aliis humoribus in hepatis vasis majorem vel minorem moram trahant, aut non facile fluant, illius visceris textus magis ac magis laxandus est; unde Hepar plūs minūve remollescit, atque propter varias & pravas, quas ibi totus sanguis contrahit qualitates, ad instar pomi putris corruptum contractantibus digitorum apicibus cessit & ad contactum levem diffudit, uti constat ex observatione Clar. Drelincurtii apud Mangetum. Quare etiam sola hepatis membrana restitabat crassa instar succi, cui adhuc portio saniei loturæ carniū similis inerat, qualem tam longo tempore excreverat. Jac. Bontius, med. indor. lib. 3. obser. 9.

Sed quā causā arteriarum & venarum extrema in jecore angustantur? fortē ex morbis aliis prægressis, aut adhuc existentibus, aliisve causis cum malā & nativā corporis constitutione deduci poterit, perindē ac ratio, quare Fluxus hepaticus modō essentialis est modō symptomaticus imō & criticus, si naturæ viribus, viscus illud ab humoribus quibus infarcitur sese liberare poterit, quod quidem rarō contigisse, repetitā observatione certē notum non est. Omnis Fluxus hepaticus, inquit Sennertus, malus est, ducit enim ad Cachexiam, Hydropem, Tabem & tandem mortem: incipiens & in juvenibus difficulter curatur, inveteratus & in senibus ferē nunquam; eō tandem Fluxus hepaticus periculosior est, quō magis legitimus est. Spurius curationem facilius admittit: in tractando Fluxu hepatico, quem nonnulli ad dyssenteriam hepaticam referunt. Hæ præcipuē sunt indicationes adimplendæ. 1°. Ventriculus, qui ut plurimū malē se habet & à quo Fluxus hepaticus, aut producit, aut fovetur, in statum naturalem reducatur. 2°. Ut hepatis vasa referentur. 3°. Ut firmetur debilitatus hujusce visceris contextus. 4°. Ut humoribus nimium fluidis & solutis, naturalis consistentia restitatur,

tuatur, quæ quidem Diætâ convenienti, atque medicamentis tum internè, tum externè ritè appositis peragi poterunt: Verùm si Fluxus hepaticus criticus sit, nulla remedia exhibeantur. Naturæ enim effectus est, quare medicus attendat solummodò, an sibi sufficiat, quòd si toti operi perficiendo impar sit, illi succurrat Diætâ convenienti & remediis appropriatis eam adjuvet, atque si qui sint obices, removeantur. Venæ sectio hic parùm, aut nullatenùs prodest, imò sæpè noxia futura est. Evacuantia exhibenda sunt, imprimis si à pravâ alimentorum coctione Fluxus hepaticus, tanquam à causâ antecedenti dependeat, verùm, seligenda sunt quibus depravati humores expurgantur; sed imprimis, ea quæ cum Catharticâ virtute plùs vel minùs adstringunt & roborant. Demùm si Febris maximè intensa sit, in lacte caprino, vel sero lactis appropriata Cathartica exhibeto. At quia remedia parùm aut nullatenùs proficua essent, si humores in hepatis vasis fluidiores essent atque illius visceris vasa laxiora, tunc enim adstringentibus convenientibus firmanda sunt; undè jure concludimus.

Ergò in Fluxu hepatico à solâ labe hepatis pendente adstringentia.

QUÆSTIO TERTIA.

An alvi Fluxui inveterato cum Ulcere recti intestini usus aquarum Thermalium?

Alvi Fluxus frequens est & cità materierum in intestinis contentarum per anum ejectio, recens vel inveteratus est aliquandò cum intestinorum ulcere. Essentialis est vel symptomaticus, quandòque criticus. præter has dantur aliæ differentiæ, quas consultò omittimus: hic enim de alvi Fluxu in genere & inveterato cum ulcere recti intestini agitur. Om-

nis alvi fluxus species à citâ & frequenti plùs vel minùs validdâ intestinorum contractione, tanquam à causâ proximâ & immediatâ dependet, concurrente diaphragmatis musculorum abdominis, partiumque ambientium repetitâ pressione. Alvi Fluxus, prout essentialis vel symptomaticus est, à variis & pluribus causis tùm antecedentibus, tùm procatarthicis dependent: itaque primùm de essentiali, deinceps de symptomatico & de decretorio inferiùs acturi sumus.

1°. De essentiali. Morbi non curantur, nisi à quibus illati sunt; causæ penitus removeantur, ac cum plures sint alvi Fluxus essentialis causæ, varia quoque remedia exhibenda sunt, quippè si alvi Fluxus à vitiatâ digestionem, pravisque succis dependeat, quibus foras eliminatis, nec intestina proritantur, nec inflammatione, nec spasms, multò minùs ulcere tentabuntur. Quare præmissâ venæ sectione, emetica & cathartico-emetica pro indicatione, quàm citò præscribenda sunt. Ipecacuanha præfertur, cum præter vim emeticam aliquatenus astringens fit in alvi fluxu sistendo, potissimùm inveterato & cum Ulcere repetitis & parvis dosibus; etiam cum laudano plurimùm profuisse experientia repetita docuit. Ita & quoque Simarouba plurimùm hîc prodest, plura alia remedia in usum feliciter adhiberi queunt. Lac & in quo ferrum candens extinctum fuit plurimùm convenit, ut pluries ac feliciter cum successu experti sumus. Nonnullos vidimus alvi fluxu inveterato cum ulceribus in intestinis à longo tempore laborantes, in extremam maciem redactos, omnibusque ferè viribus destitutos, qui solo illius lactis usu pristinam recuperare sanitatem. Si alvi fluxus à sanguinis copiâ adauctâ dependeat, aut foveatur, repetita sanguinis missio summè proficua est, sicuti temperentia, si corpus nimium aestuet. Si verò ab ejus vitiatâ qualitate inferatur, ad varia alia remedia recurras. Ità & de aliis causis.

2°. Si alvi fluxus symptomaticus sit quamprimùm sistendus est, alioquin per sæpè intenditur, ac de die in diem pericu-

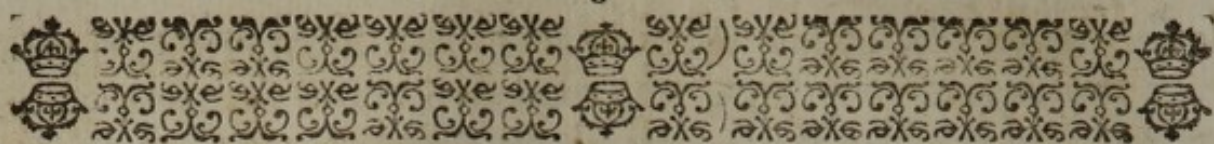

lofior fit. In alvo enim fiftendo in caffum laboraveris, fi pri-
 mus morbus eodem tempore remediis convenientibus non
 oppugnetur. Plures funt alvi Fluxus symptomatici species,
 pro variis morbis à quibus inferuntur diversâ methodo variis-
 que remediis tractandæ. 3°. De Fluxu ventris critico: me-
 dicus naturæ minister est, non magister, illius vestigiis inhæ-
 rens viam quam monstrat calcet oportet ab ea non devians,
 quare si sibi sufficiat spectator tantum fit, non otiosus qui-
 dem, sed cum iudicio circumfpecto ad omnia attendat, at-
 que si natura morbo tollendo impar fit, in quo deficit, aut
 peccat, videat, eam scilicet oppressam sublevando effrænem
 coercendo, eique deficiente succurrendo, omnia tandem in or-
 dinem restituat. Natura morbos aliquandò expellere satagit,
 ut nos experientia docuit. Itaque si alvi Fluxus criticus fit,
 quòd de omni aliâ excretionem vel abscessu aut alio affectu cri-
 tico intelligendum est, medicus attendat an morbo penitus
 solvendo sufficiat necne, si primùm excretionem nec promo-
 veat nec intercipiat, indè enim mala pejora prioribus non
 rarò infensiora imò & lethalia subsequuntur uti pluries vidi-
 mus. Quòd si natura insufficiens fit, aut si ab alvi Fluxu in
 pejus ægrotantes ruant tanquam symptomaticus pro variis
 indicationibus tractandus est: maximè profunt detergentia
 conveniunt quoquè narcotica vel sola vel cum theriacâ, tùm
 per os assumenda, tùm per anum injicienda, sicut & astringen-
 tia, necnon balsamica. Verùm quia aquæ thermales vel solæ
 vel cum lactæ præscriptæ, in alvi Fluxu inveterato & etiam
 cum ulcere intestini recti sanando nos plurimum conferre ex-
 perientia docet; ideò concludimus.

*Ergò Fluxui alvi inveterato cum ulcere recti intestini, usus
 aquarum thermalium.*

QUÆSTIO QUARTA.

An vulneri Tendinum curando Sutura?

TEndines in manibus, æquè ac pedibus, aliisque corporis partibus, ac præcipuè tendo achillis uterque plus vel minus rescindi possunt, quia ex sectis omnibus tendinibus achillis tendo, ut inter alios unus ex majoribus est, & cujus sectionis cura magis difficilis credita fuit, ac de qua magis dissentitur; de eâ potissimum agemus, ex eâ enim quomodo alii corporis tendines secti curandi sunt, facilius intelligetur, Tendo achillis, sic dictus, quod ex eo reciso, Achilles fortissimus hæros Græcorum morruus est. Tendinum omnium vulnus vel completum est, vel incompletum, simplex, aut compositum, recens vel inveteratum. Completum vocatur, si tendines penitus dissecti sint, incompletum verò, si non totaliter sed quoad magnam partem cædantur, ad incompletum eorum punctura meritò refertur. Tandem si cum achillis tendine, vel corporis alio resecto, cutis aut aliæ partes vulnerentur; ita quoquè cum ossa eodem tempore fracta sint, vulnus tendinum compositum dicitur, complicatum verò, si solutio continui, vel alter morbus, in diversâ ab illâ ubi tendines solutionem continui patiuntur, parte, simul afficiant. Lethalia esse tendinis achillis vulnera veteres medici credebant, in eo siquidem cæso pedem movendi facultas deperditur & nisi aptè rursus glutinentur, secti tendinis extrema, perpetua claudicatio remanet, in temporis decursu numquam perfectè curanda. Jam si quærat, quare ex tendinibus achillis, sicuti & aliis maximè si inæqualiter seccentur, dolores persentiantur acutissimi, motus convulsivi & convulsiones, aliaque symptomata superveniant insensissima?

Hæc

Hæc ex fibrarum, è quibus contexuntur, tensione maximâ & inæquali facile repetuntur: hoc enim tendine penitus resecto hæc symptomata evanescere solent, uti repetitâ experientiâ constat. Quæ in Europâ prorsus incognita erat tendinis achillis futura; In Africâ hæc chirurgica operatio agebatur, eam ibi se vidisse scribit Veslingius, qui licet felicem observasset successum, ac vix notabile, peractâ curatione, subsecutum detrimentum; chirurgi tamen audaciam detestatus fuit. Quâ autem ratione hæc futura facta fuit, necnon quâ methodo curatæ fuerant extensorum tibiæ sectiones, haud commemorat. Kisnerus medicus Francofurtensis ad mœnum hanc delineavit operationem de quâ in dissertatione de tendinum læsionibus, apud Histerium Chirurgiæ part. 3. sect. 6. cap. 93. ubi de illâ futurâ sermonem faciens idem clar. Heisterus, medicus celeberrimus, si pedis, inquit ille, positura probè observetur & pars in quietâ extensione detineatur, ac cætero quin vulnus idoneâ ratione tractetur, non dubito, ait ille, quin etiam sine futurâ hic tendo rursus coalescat, atque hoc cum primis propterea quia superior dissecta pars ob nexum patellæ cum tibiâ, tantum facile sursum trahi nequeat, quantum tendo achillis à suræ musculis, adeoque fines eorum facilius ad se invicem adducuntur & ope aptæ vincturæ conjunctæ, atque adunatæ continentur. Sed quâ ratione secti tendinis achillis duo extrema debite aproximata coalescunt & uniuntur non solvenda? Id à lymphâ quæ è vasis secti tendinis achillis stillat, deducendum, quæ glutinis instar partes sejunctas connectit & firmat & callo mediante extrema illa uniuntur. Tendinem achillis absque ullâ futurâ, sed debitâ deligatione & positurâ coalescere posse constat ex observatione D. Lamorier Chirurgi Monspeliensis expertissimi, mense Julii hujus anni 1748. Cum mulieris Bonet è pago de Pignan, Monspelio duo circiter leucas distanti totus & integer tendo achillis cum vulnere, testâ penitus dissectus fuisset, hæc per dies octo continuos à Chirurgo hujus loci de Pignan curata est; sed cum ægra de die in diem malè se haberet, ille enim Chirurgus

ad utramque extremitatem tendinis, penicilla applicabat, sed quia dolores sævissimos à dictâ curatione patiebatur, Monspelium translata fuit, & à Domino Lamorier auxilium petiit, qui extenso quantum fieri poterat, pede læso & vulnerato; nam sectio tendinis completa erat, penicillis, cæterisque omnibus quæ ab alio Chirurgo admota erant, ex toto rejectis, hæc siquidem potius ad cicatricem removendam, quam promovendam inserviebant, duas tendinis extremitates Chirurgus Monspelienſis ad invicem aproximavit, factâ debitâ pedis afflictæ extensione, suprà vulnus linteum terebinthinâ madidum apposuit, & transversim admoto deindè penicillo paulò spissiori, pes in eodem situ, ac in eâdem extensione retineri curavit. Tandem factâ fasciâ convenienti, tendinis duæ extremitates intrâ tres septimanas perfectè coaluerunt, & mulier sanata est, nullâ factâ tendinis futurâ, cum illâ experientiâ constet, duas tendinis achillis cæsi extremitates absq; ullâ factâ futurâ coaluisse, & intrâ breve tempus hanc mulierem sanatam fuisse; indè sequitur, quod in tendine achillis, aliisque tendinibus, cum etiam partim vel integrè cæsi sunt, futuram inutilem esse, quodque evidenter ratione, quam primus Dominus Laurentius Heister in suâ chirurgiâ in medium adduxit. Sed sive operatio fiat, sive negligatur; ubi primum tendinis achillis aut cujuscumque alterius vulnus factum fuerit, illicò sanguis mittatur, venæque sectio, prout indicatum erit, pluries quoque reiteranda, dolores sedentur, irritantur motus, si qui sint convulsivi, quod in primis narcoticis obtineri poterit, aliaque exhibeantur remedia. At quia futurâ dissitæ tendinis partes magis ad invicem aproximantur, indè concludimus.

Ergò vulneri tendinum curando Sutura.

QUÆSTIO QUINTA.

*An in quibuscumque Viscerum obstructionibus, Chalibeata
convenient?*

QUemadmodum non curantur morbi, nisi causæ à quibus dependent, auferantur, sic & obstructiones penitus referari nequeunt, nisi earum causæ ritè debellantur. Obstructio vasorum angustiae species est, quâ liber humorum motus plus vel minus in vasis præpeditur. Plures sunt & diversæ obstructionum causæ. 1°. Sanguis, si fluxione, vel congestione stagnet, vel si peccet quantitate, vel rareficientiâ, vel motu adaucto, aut imminuto: quod si majori sanguinis quantitate inferatur, eam citò imminuere oportet repetitis venæ sectionibus; diætâ tenui & parcâ, necnon corporis exercitio, sed moderato: sanguis enim nimiam copiâ, undiquè ac validè pressus maximè densatur, in vasis capillaribus potissimum facile remoratur, eaque obturat; quare ut stagnans resolvatur, præter ea, quibus sanguinis copia imminuitur, illa quoque tum internè tum externè adhibenda sunt, ut dilui valeat, & vasa nimium tensa laxentur, ac sanguine infarcta liberari queant, sic quidem obstructionem à sanguine pendentem referare poteris. 2°. Si à sanguine rareficiente, aut nimio motu aucto obstructio inducatur, eam avertes, eique solum medeberis reiteratis venæ sectionibus diætâ tenui & refrigerante sicuti & diluentibus, quæ sanguinis motum temperate valent, aut illius æstum compescere usus docuit. Capillaria sic aliquoties sanguine turgent & gravantur, ut si citò non occurras, mala alia sæpè sæpius infensiora supervenient; ad tanta mala avertenda sanguis pluries emittatur, diluatur quoque, atque ejus motus compescatur. 3°. De obstructionibus à sanguine per congestionem, seu de iis, quæ sensim & sine sen-

si sunt, tunc sanguis hærens & vasa obturans incidendus quidem est ac resolvendus & attenandus. Verùm cave ne medicaminibus, quæ exhibebis, vasa præcipuè capillaria, distendantur nimis atque convellantur.

De obstructionibus ab albâ sanguinis parte. Alba sanguinis pars, seu lymphatica, aut seroso-lymphatica, quâ vasa obstructa sunt, plus vel minus concreta est, atque vasa plus minusve flexilia sunt, vel tensa & rigida, vel sicca & arida quibus diversis concretionis gradibus, ac variæ partium solidarum dispositioni præternaturali, quibus si ritè non attendat medicus, in vasis his obstructis referendis frustra desudabit; de iis sigillatim agemus, & suppono 1°. Humores quibus vasa obturata sunt, naturalem suam consistentiam penitus non amisisse, ac laxa nec rigidiora esse, nimis tensa, nec sicca & arida; quòd si res sic se habuerit, validiora incidentia & attenuantia tutò exhiberi poterunt, & eò validiora, quòd humores à consistentiâ naturali minus recesserint, & solidæ partes magis flexiles erint; verùm multò tutiùs est, à levioribus, aut non saltem fortioribus curam incohari, ut deindè fortiora in auxilium tutò advocentur. Quòd si humores in vasis rigidis ac tensis, vel ficcis, plus aut minus concreti & indurati sint, Tunc si quidem omnia incidentia inutilia & noxia sunt; quia in principio curationis, id quod tensum vel ficcum est, stimulantibus renititur magis vel minus, pro concretionis gradu, tensione & ariditate majori vel minori; sic enim humores malè se habentes veluti in fragmenta, non mole minùs, quàm figurâ inæquali incidentibus dividuntur, ac sic discerpti & ritè non soluti in partes solidas reflectuntur, undè vasa magis tenduntur vel dilacerantur, ut observavi in cive monspeliensi, qui cum humoribus crassis & spissis & fibris ficcis schirro lienis laborabat, ex assumptis incidentibus validioribus, intrà paucos dies in ascitem incidit & mors brevi subsequuta fuit, quæ certè non evenissent, si à diluentibus, laxantibus, emollientibus, & à debilioribus, attenuantibus, illius cura incepta fuisset, deindè aperiencia paulò validiora exhibita

exhibita fuissent. Caveas tamen ne diluentibus & emollientibus partium textus laxetur nimis. Sic martialia ad obstructa vasa referenda maximè proficua sunt; non quidem præcisè incidendo & attenuando, sed imprimis vasorum tonum firmando, verè enim astringentia sunt, quibus, vasorum vi factâ magis elasticâ, humoribusque fluxioribus redditis, quæ obstructa sunt, vasa reserantur; ideo concludimus.

Ergò quibuslibet vasorum obstructionibus martialia conveniunt.

QUÆSTIO SEXTA.

An Laudanum calidum sit medicamentum, & quâ ratione Narcosim conciliet?

O Pium, ac eo extractum Laudanum ab usu medico, à nonnullis ex veteribus projecta fuere; quidam inter recentiores de eo non melius sentiunt, illud pro puro putoque veneno habentes, eâ haud dubiè ratione, quia torporem, soporem, stuporem, aliaque insensissima inferunt, & ipsam quandoquè mortem. Verùm à nonnullis ex recentioribus in usum feliciter adhibetur, tum ad componendos dolores, tum ad somnum conciliandum, ac vires conservandas. Dicunt plurimi se medicos non fore, si opium illis deesset, hocque, inquiunt illi, medicamen, ad mortalium solamen concessum fuisse, atque universale esse morborum remedium, si prudenter exhibeatur; nam certè tutissima medicamenta, malè si dentur, pessima fiunt, & si quid mali producant, non medicinæ, sed medicorum imprudentiæ, quandòque ignorantæ tribuendum est. Sed ut Laudani natura clarius pateat, an tot tantaque bona præstet, refrigerando, num calefaciendo, quædam præmittere liceat. Ex Laudano assumpto calor aliquoties ita intenditur, ut corpus maximè æstuet, & febris accendatur. Sanguinem per cutis vasa exiliis vidimus in cive

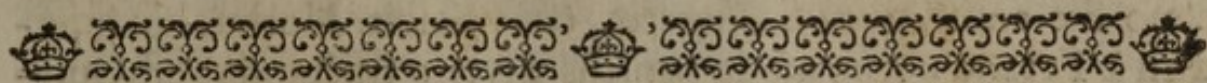

Monspeliensi, cui ob sævissimos, quos persentiebat dolores, Laudanum concedere tenebamur. In febrium continuarum principio, augmento & statu Laudanum & alia quævis narcotica non convenire, neque contra phrenitidem, ubi certè corporis calor intensissimus est, non prodesse omninò, vel quod sæpè accidit, etiam nocuisse. Verùm in declinatione, eâdem mediocri dosi exhibendum. *Ita Thom. Sydenham, practicus doctissimus & felicissimus.* Si ad tumores resolvendos Laudanum solum in formâ emplastri applicetur, quandoque, ut nos vidimus, partem affectam maximè inflammata fuisse, & etiam gangrænâ correptam. Numnè? uti, experientia constat, quæcumque ex vegetabilium familiâ quæ acriorem, & diuturnum spargunt odorem, corpori humano interne, vel etiam forinsecus adhibita movere somnum, ac somnolentiam & sensuum stuporem inducere; si in majori eâdem copiâ, & per longius tempus adhibeantur soporem, capitis gravitatem, stuporem excitando, narcoticum effectum producere, inquit *illust. Frideric Hoffoman.* Sed hæc omnia vegetabilia calida sunt, ac proinde opium, aut laudanum, quod illos producit effectus non frigidum, sed calidum est. Ast qui frigefaciendo varios illosmet effectus, inferre existimant, illud frigidum dicunt, & quia mortem, quandoque accersit inter venena habent. Quod ut probent varios illius effectus referunt; num? aiunt illi, corpus ex illo assumpto quandoque frigescit, riget & horret, atque ex eo gelidi moriuntur, quæ quidem frigiditatis, imò & veneni effectus sunt, minimè verò caliditatis. Ità quidem ex assumpto laudano, sed perperam adhibito, talia quidam experti sunt, verùm inde frigidum esse, nullatenus evincitur, hæc quidem non frigoris, sed intensioris laudani caloris effectus sunt, uti vel leviter attendenti patebit. Corporis calor à mutuâ partium solidarum & fluidarum actione dependet, undè tritus & affrictus; qui proinde calor intensior est, quò validiores & frequentiores sunt. Actio solidorum in fluida, ab ipsis fluidis dependet, quæ si tanta sit, ut ultra modum vasa ferantur, illa actio plus vel minus imminuitur,

aboletur etiam si distenta contrahi nequeant. Atqui cum à laudano præsertim, si concinne haud adhibeatur, calor non solum adaugetur, sed quoque ab eo plurimum rarefacto sanguine adeò distenduntur, & distenta manent vasa, ut contrahi nequeant, unde lymphæ nerveæ secretio, plus minus imminuitur, aboletur quoque, si vasa summum infarcta ultra suum tonum penitus deferantur, quæ certò omnia non ex frigido sanguine, sed summè calefacto inducuntur, unde torpor, sopor, stupor, & ipsa aliquandò mors, seu exinde probatur, laudanum, licet aliquoties refrigerando effectus agere videatur, verè tamen calidum esse. Jam quæritur quâ ratione narcosim conciliat. Narcosis, latinis, torpor, vel stupor, sensus, motusque non abolitio, sed major vel minor imminutio est, à lymphæ nerveæ naturali, minori ad partes influxu; sed cum à rarefacto sanguine lymphæ secretio, plus vel minus præpediri possit, ab eadem rarefactione, narcosis saltem antecedenter inferri potest, quare ex sanguinis rarefactione lymphæ secretio imminuatur, ex secretionis theoriâ facile deduci valet, ac proindè cum sensus & motus à lymphæ debito influxu pendeant, quoties à laudano illa secretio imminuetur, narcosis, inferenda erit, quare concludimus.

Ergò laudanum calidum est medicamentum & rarefaciendo narcosim conciliat.

QUÆSTIO SEPTIMA.

An Tetano, Sudorifica.

Tetanus ea est præternaturalis corporis dispositio, in quâ musculis, plus minusve rigidis corpus in nullam partem moveri valet, à spinalis medullæ potissimum vitio dependens. Tetanus perfectus est, vel imperfectus; perfectum dicimus,

si muscoli rigidi sint; imperfectum verò, si omnes non rigescant, ut in Emprothotono, in quo corpus cum cervice, totum, vel partim trahitur; vel in Opisthotono, in quo scilicet corpus, ad posteriora, plus aut minus convellitur; imperfectus, vel complicatus etiam vocari potest, si cum aliis affectibus, præcipuè motibus convulsivis, in aliquibus musculis, aut febre, Tetanus simul infestat. In Tetano, muscoli contracti non sunt, sed maximam rigiditatem habent. 1°. Non contrahuntur, nam pars ulla in unum potiusquàm in aliud latus trahitur, nulla pars decurtatur, sed musculis rigidis in eadem positurâ detinetur corpus. Quod quidè non eveniret, si verè contraherentur muscoli, breviores siquidem fierent, & partes proindè flecterentur, deferendæ versùs loca, ubi major foret contractio. 2°. Rigidiore muscoli in eodem situ remanent; undè ad illos fit lymphæ nerveæ copiosior influxus, qui cum ad omnes musculos fiat, eos rigidiore esse oportet, undè contrahuntur. Ex hac positâ theoriâ, omnia deducuntur symptomata, de quibus loquitur *Hippocrates lib. 3. de morbis*. Maxillæ, velut linguæ configuntur, os aperire nequeunt, oculi illachrimantur, ac pervertuntur, dorsum rigidum est, crura, neque manus similiter adducere possunt, facies rubescit, & vehementer dolet; cumque morti est proximus Æger, potionem, sorbitionem, & pituitam per nares rejicit: hîc tertio, aut quinto, aut septimo, aut quatuordecimo die perit, quos si effugerit, convalescit. Morbus hic siquidè à Tetano notho modo penitùs diverso tractandus est. Quippe cum Tetanus inter convulsiones à Medicis haberi solet, indicationes habeantur à causis præcipuè; quia penitùs non curatur, nisi oppugnatae sint; sed cum Tetano detenti à diaphoreticis, melius se habuerint, & sanati fuerint, ut Illustriss. D. Lazerme, hujus Medicinæ Universitatis Professor meritissimus, & Practicus felicissimus, pluriès expertus est. Iis enim humores attenuantur, & serum dissipatur, ac Ægri hoc morbo detenti curati fuerunt; undè jure concludimus.

Ergò Tetano, Sudorifica conveniunt.

QUÆSTIO

QUÆSTIO OCTAVA

An Febris lypiria vena sectio.

Febbris lypiria est Febris continuæ species, in quâ corporis interiora uruntur, & exteriora frigent. An lypiria ab alicujus partis, ventriculi, vel hepatis, &c. Inflammatione dependeat, utrum verò sit essentialis, inter Medicos controvertitur: at sive ab inflammatione internâ aliquandò inducta, vel inflammatio lypiriæ effectus sit, eadem est causa proxima, nempe maxime præditus sanguinis circuitus in vasis capillaribus, sed multò magis partium externarum, quàm internarum; sed ut hæc, & totius Febris lypiriæ theoria clariùs pateat, quædam ex physiologis & pathologis præmittere juvat. Calor à mutuâ partium solidarum & fluidarum actione dependet, qui proindè major, vel minor est, quò illa actio plùs vel minùs valida; fluida enim in solida agunt, & à solidis fluida aguntur, undè si solida adeò à fluidis distenta sint, ut sese restituere, seu contrahere nequeant, perit solidorum in fluida actio, aut hæc major vel minor futura est prout à fluidis dilatantur; iis præmissis, ideò calor intensior est in partibus internis, in externis verò frigus, quia illarum partium vasa plùs æquò à sanguine dilatata, & distenta sese validiùs contrahunt; undè major tritus & affrictus, seu intensior calor; frigus verò, si ex quibus partes externæ contextæ sunt, vasa ultra modum dilatata, parùm, aut ferè nullatenùs restituantur. Et eò minuùs, quò vasa magis dilatata & distenta sunt. Cur in lypiriâ arteriæ potissimum lymphaticæ sanguine plùs aut minùs ingurgitentur, seu fiat inflammatio, aut cur ex inflammatione subsequatur lypiria haud facile deduci poterit, nec non alia symptomata, quæ hanc Febrèm persæpè concommittantur & illi superveniunt. Calor

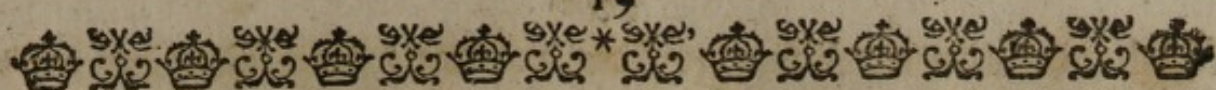

intensus cum partium externarum frigore, hujus Febris symptomata essentialia sunt, quibus dignoscitur, & à quâcumque aliâ Febre, aut alio corporis affectu præternaturali facile distingui valet; quare, si in non intermitentibus Febribus externa frigida sunt, interna verò uruntur lethale esse, *Hipp. Aph. 48. sect. 1.* Quoad hujus affectus curationem, diæta tenuissima & refrigerans, reiterata venæ sectio, diluentia & emollientia intus assumpta, & exterius admota, maxime proficua sunt, quò enim remediis inquit, *Prosper Martinus comment. in Hipp.* magis calefactoriis, ac naturalem statum reducere procuramus, eò impensius refrigerari. Verùm tum lypiriæ Febres non nisi superveniente cholera exsolvuntur, *Hipp. in coac. prærot. n. 126.* cathartica & emetica, modò nihil contra indicet, in declinatione præsertim exhibenda sunt, dixi in declinatione morbi; nam si quocumque aliò illius tempore indicata sint, præscribantur; verùm caveant Medici, ne dentur validiora, sed ea tantùm quæ sufficere videbuntur: in hoc siquidem morbo interiora æstuant, summèque sensilia facile irritari, & convelli queunt, undè calor intensior cum frigore, atque mors persæpè evenit, sed quid in aliorum testimoniis referendis immoramur, cum nostrâ propriâque observatione didiscimus, venæ sectionem cum diluentibus & emollientibus, nec non diætâ tenuissimâ & refrigerante atque largâ diluentium copiâ, in hâc Febre oppugnanda optima esse. Itaque repetitâ experienciâ suffulti venæ sectionem reiteratam sanguinis æstum compescere, & imminuere, vasa infarcta reserare posse, pluraque alia adducere bona; Jure concludimus.

Ergò Febri lypiriæ vena sectio.

QUÆSTIO NONA.

*An in Morbis curandis, indicatio est desumenda, citrà
experientiam, rationem & analogismum, & quotu-
plici modo.*

Medicina non ingenii humani partus est, ait *celeberrimus Baglivus*, sed temporis filia: vis cognoscens, videns & explicans ex his, quæ longo tempore, atque significatione eventus observavit, atque animadvertit diversa morborum genera, hisque non ex probabili quâdam hypothesi remedia adhibens, sed ab artis divinæ præscriptis, longo usu comprobatis, perpetuam Medicinam petens. Verùm quàm hypothesibus obnubilata est, ac à firmis Hippocratis fundamentis everfa? Natura, prima morborum medicatrix, cujus non illi imperando, sed ejus vestigiis inhærendo, eamque sequendo, Medicus non magister, sed minister est. Quæ in Medicinâ introductæ sunt hypoteses, aut vanæ aut falsæ sunt, pluries naturæ adversæ, nec non in Medicinâ faciendâ summum inutiles. Sic quoque scientiæ Mathematicæ certissimæ, ad Medicinam parum, aut nullatenus conferunt. Corpus humanum vivens machina est, cujus partes componentes in motu sunt continuo, modo plus minusve laxatæ modo contrictæ; unde *D. Dalember*t, è regiâ Accademiâ Parisiensi Mathematicus celeberrimus, in tractatu de æquilibrio & motu fluidorum, admonet, quod ea quæ dixit de motu fluidorum per vasa flexilia, ad corporis humani cognitionem nullatenus, inservire; illudque probat invictissimus rationum momentis, unde etiam concludit, ad Physicos otiosos tantummodo pertinere, ut imaginentur, calculis Algebricis, & hypothesibus se posse corporis humani occulta organa cognoscere, & ad calculum reducere artem sanandi homines. Physica & scientiæ

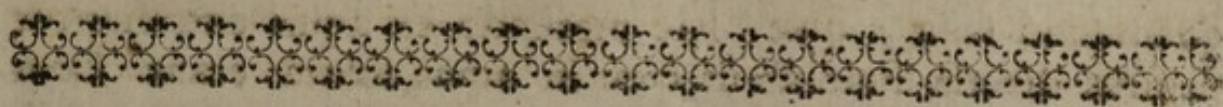

Mathematicæ medicum quidem exornant, & ad scientiam medicam ediscendam aliquatenus inservire queunt, ast ad medicinam faciendam inutiles sunt & potius noxiæ, si in illis Medici diutius immorentur & ad curandum parùm habiles fiunt, ut fusè probavit *Illust. D. Fizes*, in hâc Medicinæ Universitate Professor & practicus doctissimus ac felicissimus, in oratione, quam hoc anno habuit pro studiorum medicorum instauratione. Jam nobis inquirendum est, an in morbis curandis indicatio desumenda sit citra experientiam, rationem & analogismum & quotuplici modo. Indicatio & ratio, quod idem habentur, modus est curandi morbos, per rationem quare hoc vel illud agitur; ideo indicans semper notum esse debet, nam ubi latet, Medici ad experientiam vel analogismum confugere tenentur, ubi itaque morbus & causa morbi sunt cognita, ibi Medicus curat per indicationes. Triplex est indicans, morbus, causa morbi & vires quæ indicant corporis conservationem. Coindicans est, quod promovet id, quod à primo indicante, fuit monstratum. Contra-indicans, vel repugnans, est, quod primùm indicatum impedit. Corepugnans, quod secundariò repugnat. Experientia nullo docente, per usum reperta fuit. Experientia est notio rerum, quæ in similibus circumstantiis pluries advenerunt, unde ratio non præit, sed eam sequitur. Quantum verò experientia in Medicinâ procedit, tantum ratio de ejus certitudine statuit. De experientiâ, si constet, facilis inventu est ratio, non item quæ ratione judicantur proficua statim respondent. Experientia alia est certa, constans, probata & indubitata: alia verò incerta, dubia vel saltem probabilis; una experientia plus facit, quàm centum rationes, experientiâ si suffultæ non sint. De ratione jam dictum fuit. Analogismus fit, cum quod ignotum est, cum alio, plus minusvè noto quamdam similitudinem habet; ut, si Medicus non cognoscat morbum nec audiverit, illum curat exemplo consimili morbo laborantis qui sanatus fuit, tunc siquidem per analogismum curare dicitur. Itaque, si Medicus citrà experientiam

& analogismum solâ ratione suffultus Ægros tractet, experientiâ & analogismo destitutus, solâ ratione curam adhibere tenetur, dubiâ ut plurimum, sæpè sæpius incertâ & erroneâ. Si Medicus curet, cùm morbus & causa morbi experientiâ ac ratione cognita sunt, tunc per indicationem, seu experientiam & rationem agere, seu curare dicitur. Tandem, si nullâ datâ experientiâ, nullâque ratione, tunc ad analogismum recurrit: cùm ex suprâ dictis, liqueat indicationem, desumi posse solâ experientiâ, vel solâ ratione, vel solo analogismo; inde concludimus.

Ergò in morbis curandis, indicatio desumenda non est, citrà experientiam, rationem & analogismum ac proinde triplici modo.

QUÆSTIO DECIMA.

An per Analyses chemicas medicamentorum & speciatim aquarum mineralium vires detegantur, an verò per solam experientiam in agris.

OMnia corpora sive vegetabiliâ sive animalia, quæ sub terrâ vivunt vel in aquis aut in terræ visceribus reperiuntur, diversis partibus composita sunt variisque proprietatibus donata. Ex iis medicamenta sunt morbis profligandis aptissima, quorum virtutes, vel per experientiam habentur vel per analyses chemicas inquiruntur. Quæ ex illis methodis convenientior & certior sit, inquiremus. E Medicamentis ex omni Regno depromptis, alia per suas partes integrantes, alia per partes, quas Chimica Elementa vocant effectus suos producant: quæ per partes integrantes agunt, aut infusa, vel decocta, vel extracti formâ, trita, aut soluta exhibentur.

qualis est fenna cujus partes componentes chimicè tractatæ, vel nullas, vel sanè diversas vires habent; ac proindè ad detegendas fennæ, plurimorumque vegetabilium qualitates, omnis operatio chimica inutilis est, solâquè experienciâ detegi possunt. Quæ in partes essentielles vel Elementa Chimica resolvuntur, mixta, adeo alterantur & immutantur; ut novam formam adipiscantur à primâ toto cœlo diversam. Cùm pateat plantas virtutibus contrarias per analysim chimicam supeditare eadem quantitate & qualitate principia; quare ad mixtorum proprietates evolvendas, analysi chimica præcipuè quæ igne perficitur à doctis & expertis Chemicis jam rejecta est, nec tutior quæ sine igne operatur. Licet omnium, quæ hucusque extitere methodorum certior videatur, sufficiens tamèn non est ad aquarum mineralium perfectam notitiam; nam præterquamquod salia, quæ hâc methodo ex aquis extrahuntur penitus diversa sunt ab iis quæ in aquis soluta erant. Cum corpora neque eorum principia certo modo non agant, nisi certâ donentur mole, saliaque principia, tum igne, tum præcipitatione tractata molem diversam obtineant, ab eâ quam in aquis & aliis corporibus naturaliter habebant; igne enim & præcipitatione mutata sunt, ac proindè minus cauta dignoscendorum remediorum & aquarum mineralium ratio; hinc patet solam experientiam pluries repetitam ad morbos debellandos nos quasi manu ducere; sed præcipuè in usu aquarum mineralium, quarum proprietates adèdè intricatæ, & involutæ sunt. Nec mirùm si concludamus.

Ergò per Analyses Chemicas medicamentorum & speciatim aquarum mineralium vires non deteguntur, sed per experientiam in agris.

QUÆSTIO UNDECIMA.

An Aurigini Sapo.

Aurigo præternaturalis est color à bile dependens, intra omnia corporis vasa, cum humoribus sensibilibus permixta. Aurigo etiam icterus dicitur, & cujus tres species distinguuntur solent, scilicet, icterus flavus, seu Aurigo, viridis, & niger. Aurigo duplex est, vel symptomatice, vel critica, Bilis in corporis vasis colligitur cum humoribus permiscenda, vel vitio hepatis, vel corporis calore, præter modum adaucto. 1°. Vitio hepatis, si bilis non secernatur, aut si illius quæ, jam suam formam habet, aut ad eam accipiendam, summè disposita est, in hepate secretio non fiat, & cum sanguine permisceatur. 2°. Si corporis calore intenso, vel quocumque alio vitio in vasis efformetur; quare bilis secreta, aut jam secernenda in hepate obstructo, schirroso, vel inflammato, aut aliter præternaturam affecto, non secernitur, atque in corporis vasa refluens, & cum humoribus permixta, eos suo colore tingit, seu cur fiat; tunc Aurigo, vel icterus flavus, vel viridis, vel niger, haud difficulter intelligitur. Quâ de causâ in ipsis vasis generatur, paucis accipias. Humores omnes, è quibus Sanguis componitur, in vasis continentur, summè tenues, & intimè permixti, non quidem eâdem formâ, sed ita dispositi, ut si ab aliis, quâcumque de causâ sejungantur, molem non solum majorem, sed & varias qualitates adipiscuntur; nam sicut butyrum, seu partes lactis pingues, & oleosæ levi subjecto calore efformatur; sic quoque & sanguinis partes pingues dato colore adaucto, unitæ apparent, atque cum humoribus iterum permixtæ suo colore eos ~~icte~~, quod plu-

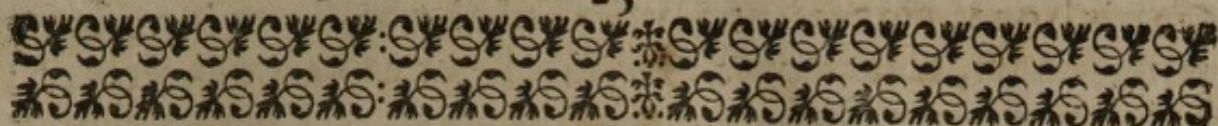

riès advenit maximè si potus tunc assumatur summè frigidus, aut corpora frigida externus admoveantur & applicentur; quod autem Aurigo tunc producat, non semel vidimus. Idem *Riverius*, hujus Universitatis Professor, & Practicus celeberrimus, observavit, in muliere gravidâ, alii à partu laborioso, alii à passione histericâ, cum colicis torminibus, sic quoque à vulnere capiti inflicto, à medicamento sudorifico in colicâ assumpto; à morfu Canis rabidi, Viperæ, Araneæ, aut ex assumptis venenis; icterus, si absque hepatis vitio superveniat, inter alia signa referuntur fæces flavo colore tinctæ; tandem Aurigo quandoque critica est, cum nempe naturæ viribus humor ille à sanguine separatur, unde Corpus flavescit, vel bilis foras excernitur, aut per vias convenientes educi indicatur; sed caveas ne iis, quæ adhibentur, medicaminibus, bilis cum humoribus iterum permisceatur; inde enim mala prioribus aliquandò infensiora, quare in Aurigine tractanda, attendere oportet, an critica sit, an symptomatrica & à quibus causis dependeat; tunc siquidem diversâ methodo, variisque remediis curari debet: æquia sapo cum partibus biliosis maximam affinitatem habet, bilem attenuare & solvere, ac partes eâ infectas abstergere, experientia docet; ideo concludimus.

Ergò Aurigini Sapo.

QUÆSTIO DUODECIMA.

An Sphacelo Kina.

INcipiens partis alicujus mortificatio gangræna dicitur sphacelus verò, si perfectè mortificata sit, sive jam putrescat vel sanies ex eâ effluat ac veluti in pravas lacinias pars affecta abeat. Si ex parte gangrænâ vel sphacelo correpta nihil effluat, tunc mortificatio sicca dicitur; humida verò si aliquid pravi stillet. Sphacelus & gangræna à variis causis inducuntur, in praxi potissimum rite distinguendis. Quippè quod ab iisdem Remediis ægri tractandi non sunt. Cum à debito lymphæ nerveæ influxu nec non à sanguinis aliorumque humorum naturali motu circulari, vita & sanitas dependeant; si illè influxus & motus circularis deficient, partes affectæ sensum & motum deperdi necesse est, quæcumque igitur humorum motus intercipere valent, gangrænæ & sphaceli causæ sunt plùs vel minùs infensæ; tales sunt in primis inflammatio maxima, mala corporis constitutio, pravæ humorum qualitates à vitiatis humoribus, vel pravâ alimentorum coctione, nimius liquorum ardentium potus, interius assumpta venena; animalium venenatorum morsus, vel punctura, validæ ligaturæ, aut quæcumque alia corpora maximè comprimentia, sanguinis adauctior motus & summa rarefactio; aut si intercipiatur ut à tempore gelido, nive, corrosivis exterius ad motis. Tandem ea omnia quibus partium textus delacerari poterit, & plura alia sive interiùs assumpta, vel exterius admota; quare ex inflammatione vel frigore maximo, aut quâcumquæ aliâ causâ gangræna sicca & sphacelus, sæpè observantur, daucis dicemus. 1°. Ex inflammatione, si sanguis versùs partem affectam summo motu propellatur & in eâ obices in-

venerit, quos vincere non valet, ultrà non fluens in vasorum parietes agit, & ità validè eos distendit, ut ea vasa dilacerentur; undè illius partis sensus & motus pereunt. Ex iis facile intelligitur, cur ex forti ligaturâ, vel validâ partis pressione gangræna & sphacelus sæpiùs subsequantur. 2°. Ex corporibus summè frigidis, aut gelidis, hæc mala aliquoties inferuntur; illis enim humores maxime densantur & sic constringuntur vasa, ut parùm vel nullatenùs moveri possint, ac sensus & motus aboleantur. 3°. Cur ex pravâ corporis constitutione, humoribus calidis & acribus, venenis intus assumptis, vel exterius admotis, & id genus aliis gangræna & sphacelus supervenire valeant, ex dictis facile deduci poterit. Cum pars mortificata veluti corpus extraneum sit, ac proindè magis minusvè noxium, gangræna & sphacelus, si citò non præscindantur ad alias partes serpunt, atque cum pars sphacelo tentata penitùs mortua sit, non illis medemur, nisi rescentur, & ea adhibeantur remedia, quibus partes illæ mortuæ à sanis separari queunt, ac corrigi humorum, totiusque corporis prava constitutio, quæ de Kinâ plures Autores asserunt; undè eorum experienciâ suffulti concludimus.

Ergò Sphacelo Kina.

